

جواد محدث

رازِ بندگی

اقتباسی نواز اسرار الصلوٰۃ آیت اللہ میرزا جواد علی تبریزی

www.ketab.ir

مهارت‌های طلبگی

۲۱

مرکز پژوهش‌های جوان | گروه سنت‌های حوزوی و آداب طلبگی

راز بندگی: جواد محدثی

(اقتباسی از اسرار الصلوة آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی)

ناشر: کانون اندیشه جوان

ویراستار: سید محمد بصّام

طراح و گرافیسیت: لیم سادات منصوری

چاپ دوم: ۱۳۰۳

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: العذیر

کانون اندیشه جوان

شناسه: محدثی، جواد، ۱۳۳۱. عنوان و نام پدیدآور: راز بندگی، اقتباسی نو از اسرار الصلوة آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی/ جواد محدثی؛ مشخصات اثر: تهران: کانون اندیشه جوان ۱۳۹۵. مشخصات ظاهری: ۷۵ ص.
فروست: مهارت‌های طلبگی: ۲۱. شابک: ۵-۲۳۵-۱۵۹-۶۰۰-۹۷۸.
وضعیت فهرست نویسی: فیپای مختصر. یادداشت: فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است. یادداشت: کتابنامه. شماره کتابشناسی ملی: ۳۹۷۲۷۱۶

تهران، تقاطع بزرگراه شهید مدرس و خیابان شهید بهشتی، بلاک ۵۶
تلفن: ۸۸۵۰۵۴۰۲، ۸۸۵۰۳۳۴۱

قیمت بر اساس وبگاه www.poiict.ir

«گروه سنت‌های حوزوی و آداب طلبگی»
وابسته به مرکز پژوهش‌های جوان، در
ژانستای خواست و علاقمندی مخاطبان
طلبه جوان، مجموعه «مهارت‌های طلبگی»
را فراهم آورده است؛ این مجموعه تلاش
می‌کند در ساحت‌های فردی، خانوادگی،
اجتماعی، علمی، اخلاقی و تبلیغی،
مهارت‌هایی را متناسب با اقتضایات فناوری
و معرفتی طلاب جوان ارائه کند تا آنان را در
نقش‌آفرینی مؤثر و مفید یاری نماید.

----- | فهرست | -----

اشاره	۷
مقدمه	۹
فصل اول: طهارت	۱۳
الف. وضو و آداب و اسرار آن	۱۵
ب. قبل از وضو مسواک بزنیم	۱۶
۱. کارهایمان را با دست راست انجام دهیم	۱۷
۲. همیشه با وضو باشیم	۲۰
ب. غسل، حکمت و اسرار آن	۲۰
۱. از دعاهای غسل چه می آموزیم	۲۱
ج. چه اسراری در تیمم نهفته است؟	۲۲
د. لباس نمازگزار باید چگونه باشد؟	۲۳
ه. در چه اوقاتی نماز بخوانیم؟	۲۴
و. در کجا نماز بخوانیم؟	۲۵
ز. مسجد چه آداب ظاهری دارد؟	۲۶
فصل دوم: نماز	۲۹
الف. نمونه هایی از نماز اولیای خدا	۳۲
۱. همواره با حضور قلب نماز بخوانیم	۳۳
۲. همیشه رو به قبله باشیم	۳۴
۳. در نماز قیام مناسبی داشته باشیم	۳۸
۴. خود را خالص کنیم	۳۸
۵. حتماً با اذان و اقامه نماز بخوانیم	۴۱

ب. اصل نماز		۴۲
۱. چگونه تکبیرة الاحرام بگوئیم؟		۴۶
۲. قرائت ما باید چگونه باشد؟		۴۶
۲.۱. سوره حمد		۴۸
۲.۲. سوره توحید		۵۶
۳. رکوع را این گونه به جا آوریم		۵۷
۴. سجده حقیقی چنین ویژگی هایی دارد		۵۸
۵. این گونه تشهد بخوانیم و سلام دهیم		۶۱
ج. از تعقیبات نماز غافل نشویم		۶۳
د. به نمازهای نافله اهتمام داشته باشیم		۶۵
هم نماز شب را بر خود واجب بدانیم		۶۶
کتابنامه		۷۵

----- | اشاره | -----

مرکز پژوهش‌های جوان با هدف تعمیق بنیة دینی، نخبه‌پروری، ارائه نظام‌واره فکری و معرفی الگوهای رفتاری به نسل نو، فعالیت می‌کند و مفتخر است با ارائه این اثر و آثار هم‌سو، سهمی در نوآوری، گره‌گشایی و پاسخگویی به اقتضانات و نیازهای فکری، فرهنگی و اجتماعی مخاطب جوان، در قلمرو اندیشه اسلامی و نظام جامع دین داشته باشد.

این مرکز زیرمجموعه پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی است و در کنار چهار پژوهشکده دیگر پژوهشگاه فعالیت دارد. تلاش‌های مؤثر مرکز در قالب گروه‌های علمی «بینش و اندیشه»، «مطالعات فرهنگی و اجتماعی»، «نظام‌ها و مطالعات انقلاب اسلامی»، «اخلاق، تربیت و روان‌شناسی»، «سنت‌های حوزوی و آداب طلبگی»، «ادب و هنر» و «دفتر ادبیات دینی» انجام می‌پذیرد.

مرکز پژوهش‌های جوان در راستای خواست و علاقه‌مندی مخاطبان طلبه جوان، مجموعه «مهارت‌های طلبگی» را فراهم آورده است. این مجموعه تلاش می‌کند در ساحت‌های فردی، خانوادگی، اجتماعی، علمی، اخلاقی و تبلیغی، مهارت‌هایی را متناسب با اقتضانات رفتاری و معرفتی طلاب جوان ارائه کند تا آنان را در نقش‌آفرینی مؤثر و مفید یاری نماید.

«راز بندگی» دفترتی از فصل اخلاقی این مجموعه است. نویسنده با بیان اینکه از دیرباز مفاخر عرفان و اخلاق برای تبیین و تشریح اسرار نماز و گشودن رازها و پرده

برداشتن از چهره آن به تألیف کتب مختلف پرداخته اند، کتاب ارزشمند *اسرار الصلوه* اثر عارف وارسته مرحوم آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی را از غنی ترین و جذاب ترین کتاب ها در این زمینه می دانند. وی بیان می دارد که به دلیل اهمیت موضوع از یک سو و ضرورت ترجمه و تلخیص کتاب های ارزشمند برای استفاده بیشتر نسل جوان از سوی دیگر، اقدام به ترجمه و تلخیص این کتاب کرده است.

این مرکز با قدردانی از جناب حجت الاسلام و المسلمین جواد محدثی برای نگارش این اثر، ضمن تشکر از شورای علمی گروه، تلاش مجدانه مدیرگروه سنت های حوزوی و آداب طلبگی حجت الاسلام محمود حسین پورامینی و همکاری ارزیابان گرامی حجت الاسلام و المسلمین محمود مهدی پور و آقای رمضان علی تبار را ارج نهاده، صمیمانه در انتظار نقدها و پیشنهادهای خوانندگان تیزبین خود نشسته است.

مرکز پژوهش های جوان

www.ketab.ir

----- | مقدمه | -----

نیایش به درگاه آفریدگار، عبادتی است که از روح نیازمند انسان به آستان بلند خدا سرچشمه می‌گیرد. کسی که به عبادت هستی‌آفرین نپردازد، از سنگ هم بی‌احساس‌تر است. آنان که در برابر خدا و عظمت او، رکوع و سجود نکنند، در برابر بندگانی مانند خود حقیرانه به خاک خواهند افتاد و زبون و ذلیل آنان خواهند شد. نماز، حضور موسای نیاز در طور رحمت و میقات نور است. پیمودن راه دراز «خاک» تا «خدا»، با بال نماز و پرواز عشق میسر است.

عبادتی به این‌والایی و فریضه‌ای به این‌اهمیت، فقط در گفتن جملاتی و انجام حرکتی به نام «اذکار» و «افعال» نماز خلاصه نمی‌شود.

نماز، رمز و راز و اسرار و درس‌ها و پیام‌ها و عبرت‌هایی دارد که جز با شناختن آنها، اثر مطلوب نمی‌بخشد. در آیات قرآن و در روایات فراوان، به اسرار معنوی نماز و حرکات و اعمال آن اشاره شده است. علمای وارسته اسلام نیز از دیرباز، برای تبیین و تشریح این اسرار و گشودن رازها و پرده برداشتن از چهره باطنی نماز، کتاب‌های مختلفی در سطوح گوناگون تألیف کرده‌اند.

یکی از غنی‌ترین و جذاب‌ترین آثار در این زمینه، کتاب ارزشمند و پرنکته و عرفانی *اسرار الصلوه* از عارف وارسته و عالم ربانی و سالک راستین، مرحوم میرزا جواد آقا ملکی تبریزی است. این کتاب که به زبان عربی است، بارها به چاپ رسیده است.

مؤلف بزرگوار کتاب، مرحوم آیت الله میرزا جواد آقا ملکی تبریزی، بیش از ۱۳۰ سال قبل در یک خانواده معروف و معتبر در تبریز به دنیا آمد. در جوانی مقدمات علوم اسلامی را در همان شهر فراگرفت. روح عطشناکش او را به نجف اشرف کشاند و به جوار قبر مولایش حضرت امیر علیه السلام هجرت کرد تا از حوزه علمیه نجف و از محضر پرفیض استادان برجسته آن، سیراب شود. بزرگ‌ترین استاد وی، عارف والا قدر و فقیه ربانی و معلم اخلاق و عرفان، آخوند ملاحسین قلی همدانی بود که به نقلی چهارده سال از محضر او فیض برد و این دوران، از فرصت‌های ملکوتی و نابی بود که برای او پیش آمد.

پس از آنکه در نجف به درجه اجتهاد نائل آمد، در سال ۱۳۲۱ قمری به ایران بازگشت و برای خدمت به هموطنان خویش به تبریز رفت و در سال‌های اقامتش در آن شهر، به تدریس اخلاق و تربیت انسان‌های وارسته همت گماشت. در سال ۱۳۲۹ قمری به قم مهاجرت نمود و آنجا را وطن دوم خویش برگزید و تا آخر عمر، در آن شهر ماند.

شهر قم برای این عالم وارسته، پایگاهی برای گسترش معنویات و روحیات عرفانی بود. گاهی در مسجد بالاسرو گاهی در مدرسه فیضیه نماز جماعت می‌خواند و با درس‌های اخلاقش و ناله‌های جانسوزش در عبادت‌ها و نماز شب‌ها، یک دنیا خاطره فراموش‌نشده از حالات عارفان واصل، در حافظه تاریخ و یاد شاگردانش بر جای گذاشت.

مرحوم میرزا جواد آقا ملکی تبریزی، بیش از اندازه مراقب تقوا و پرهیزکاری و مراقبت از نوافل و نمازهای مستحبی و حضور قلب دائمی

و ذکر و دعا بود و لحظه‌ای از یاد خدا بیرون نمی‌رفت .

عمری پربرکت داشت و آثار مختلفی نگاشت که مشهورترین آنها در قلمرو مباحث معنوی و عرفانی است؛ مانند رساله لقاء الله، المراقبات و اسرار الصلوه. کتاب اخیر که خلاصه‌ای از آن پیش روی شماست، محصول ایام اقامتش در قم است و تألیف آن به سال ۱۳۳۸ قمری برمی‌گردد.

این عالم وارسته و معلم عرفان و سلوک، در فردای روز عید قربان سال ۱۳۴۳ قمری به ملکوت خدا پر کشید و در حالی که کلمه «الله اکبر» آخرین کلام او بود، جان به جانان تسلیم کرد. قبر او در گلزار شیخان قم (میدان آستانه) نزدیک مقبره مرحوم میرزای قمی، صاحب قونین است و صاحبان اهل معرفت بر سر تربت او می‌نشینند و از نام و یاد و سنگ مزارش نیز درس عرفان، وارستگی و عشق به خدا و راز و رمز بندگی و تهذیب نفس می‌آموزند.

کتاب نفیس اسرار الصلاه^۱ که متن عربی آن ۳۱۸ صفحه است، آکنده از گوهرهای حکمت و ادب و عرفان است. به دلیل اهمیت کتاب از یک سو و حجم زیاد کتاب از سوی دیگر و همچنین ضرورت تلخیص کتاب‌های ارزشمند و مفصل برای استفاده بیشتر جوانان عزیز، ترجمه خلاصه و فشرده‌ای از این کتاب صورت گرفت.

امیدواریم به برکت این کتاب و تأثیر روح والای مؤلف وارسته و

---

۱. این کتاب برای علاقه‌مندان به آشنایی با اسرار و معارف نماز و ادب و ادب ظاهری و باطنی این معراج روحی، بسیار مفید است؛ به خصوص که این اثر، از یک عالم غارف و سالک واصل است که خود، از پیشگامان این وادی است و رهنمودهای او برای جوانان می‌تواند راهگشا باشد.

سالک عاشق، گامی بیشتر و بیشتر در مسیر کسب ملکات اخلاقی و آراستن خود به زینت صدیقان و پاکان برداریم.

www.ketab.ir